Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Agustin Antxordoki Irigoien

Igantzi, Nafarroa (1914-2011)

Aurkibidea

Biografia

Igantzin sortu zen, Olaetxeberrian. Guraso biak Igantzikoak zituen.

Zintak

IGA-002

- **Proiektua**: Bortzirietako ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Lakar Iraizoz, Maite
- **Data**: 2007-08-29
- **Iraupena**: 62 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Emalea**: Arburua Etxeberria, Patri

Pasarteak

1. Saskigileak

- **Erref**: IGA-002/001
- **Iraupena**: 0:02:09. **Hasi**: 00:00:06. **Bukatu**: 00:02:15
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Aita saskigilea zen; hil zenean, bera hasi zen saskiak egiten, jostetan bezala, zortzi edo hamar urte zituela. Igantziko etxe gehienetan egiten zituzten saskiak eta barrikak egiteko aroak ere.

2. Arantzara hagak saltzera

- **Erref**: IGA-002/003
- **Iraupena**: 0:02:49. **Hasi**: 00:02:25. **Bukatu**: 00:05:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Arantzan ez zen saskigile anitz. Hamar urterekin, Arantzara joaten zen oinez hagak saltzera. Bakoitzak zenbat balio zuen jakiteko markak zeuden: lau koska bazituen, pezeta bat; zortzi koska, bi pezeta. Arantzakoek gaztainak hartzeko erabiltzen zituzten hagak.

3. Saski klaseak

- **Erref**: IGA-002/004
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:05:14. **Bukatu**: 00:07:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Egiten zituzten saski klaseak aipatzen ditu: besteak beste, bizkar-saskiak, ertainak, mea-saskiak eta arrain-saskiak.

4. Saskiak zertarako erabiltzen ziren

- **Erref**: IGA-002/005
- **Iraupena**: 0:02:18. **Hasi**: 00:07:03. **Bukatu**: 00:09:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Saskiak zertarako erabiltzen ziren azaltzen du. Esate baterako, gorotza zabaltzeko. Arantzan nola goroztatzen zuten azaltzen du. Bizkarka egiten zen dena. Denak ilaran jartzen ziren; saskia gorotzaz betetzen zen eta batak besteari ematen zioten. Lurra ateratzeko ere erabiltzen ziren saskiak, bizkarka.

5. Saskien tamaina

- **Erref**: IGA-002/006
- **Iraupena**: 0:00:42. **Hasi**: 00:09:21. **Bukatu**: 00:10:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Goroztatzeko saskien neurria: 70 bider 70; mea-saskiena, berriz, 56.

6. Saskiak egiteko egurra

- **Erref**: IGA-002/007
- **Iraupena**: 0:02:59. **Hasi**: 00:10:03. **Bukatu**: 00:13:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Bertatik eta Goizuetatik ere bai ekartzen zuten egurra. Irailan hasi eta otsailal arte izaten zen tenorerik hoberena saskiak egiteko egurra mozteko. Ilargiari begiratzen zioten; ortziraletan ilargia aldatzen zen. Besteak beste, pipiak ez ateratzeko begiratzen zitzaion ilargiari.

7. 500 saski erre

- **Erref**: IGA-002/008
- **Iraupena**: 0:00:41. **Hasi**: 00:13:02. **Bukatu**: 00:13:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Eginak zituen 500 arrain-saski erre behar izan zituen behin, arrantzaleek denboraldi batez (graba egin zutela-eta) ez zituztelako erosten eta polillak (pipiak) atera zitzaizkielako.

8. Arrain-saskiak

- **Erref**: IGA-002/009
- **Iraupena**: 0:00:38. **Hasi**: 00:13:43. **Bukatu**: 00:14:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Antxoentzako saskiak bereziak ziren; erdian helduleku bat zuten.

9. Egurra prestatu

- **Erref**: IGA-002/010
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:14:21. **Bukatu**: 00:16:36
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Biltzen zuten egurra etxe ondoko putzu batean sartzen zuten. Idortzen zenean, handik ateratzen zuten eta labean baporean egosten zuten. Gero matxetea erabiltzen zuten irekitzen hasteko eta “hazia”, berriz, apaintzeko; nabala ere erabiltzen zuten.

10. Saskiak egiten hasi 1

- **Erref**: IGA-002/012
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:18:58. **Bukatu**: 00:20:27
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Egurra prest zegoenean, saskiak egiten hasten zen. Lurrean paratzen zuen egurra eta gurutzatuz joaten zen. Moldeak erabiltzen zituen askotan.

11. “Hazia” tresna

- **Erref**: IGA-002/013
- **Iraupena**: 0:00:15. **Hasi**: 00:20:27. **Bukatu**: 00:20:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Egurra apaintzeko “hazia” izeneko tresna erakusten du.

12. Neurriak hartzeko makila

- **Erref**: IGA-002/015
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:21:10. **Bukatu**: 00:22:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Neurriak hartzeko erabiltzen zuen makila erakusten du.

13. Saskiak egiten hasi 2

- **Erref**: IGA-002/016
- **Iraupena**: 0:01:39. **Hasi**: 00:22:26. **Bukatu**: 00:24:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Behin neurria hartuta, saskia egiten hasten zen. Nola egiten zuen azaltzen du. Lehenengo ipurdia eta gero goratzen hasten da

14. Beti saskigilea izan da

- **Erref**: IGA-002/017
- **Iraupena**: 0:00:28. **Hasi**: 00:24:05. **Bukatu**: 00:24:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Bera beti saskigilea izan da. Morroi bat zuen etxeko azienden lanak egiteko; emakumeak, etxeko lanaz gain, behiak jetzi eta beste hainbat lan egiten zituen.

15. Aroa nola egiten zen

- **Erref**: IGA-002/018
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:24:33. **Bukatu**: 00:25:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Aroa nola egiten zen azaltzen du. Egun batean 40 edo 50 egiten zituen.

16. Zenbat saski egunean

- **Erref**: IGA-002/019
- **Iraupena**: 0:01:27. **Hasi**: 00:25:49. **Bukatu**: 00:27:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Egunean bederatzi bat saski egiten zituen. Peoia hartu zuenean, berriz, 18 inguru egiten zituzten egun batean.

17. Saskiek zenbat irauten zuten

- **Erref**: IGA-002/020
- **Iraupena**: 0:02:09. **Hasi**: 00:27:16. **Bukatu**: 00:29:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Saskien iraupena, euren erabileraren araberakoa da. Dena dela, etxeko lanak egiteko erabiltzen zen saski batek urtebete baino gehiago irauten ohi zuen.

18. Auzoko bi fabrika

- **Erref**: IGA-002/021
- **Iraupena**: 0:03:01. **Hasi**: 00:29:25. **Bukatu**: 00:32:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Auzoan bi fabrika zeuden: plater fabrika (Goizuetatik ekartzen zuten materiala) eta okre fabrika.

19. Trena 1

- **Erref**: IGA-002/023
- **Iraupena**: 0:02:19. **Hasi**: 00:33:30. **Bukatu**: 00:35:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
1913an egin omen zen trena. Doneztebera eta Elizondora iritsi zen (Iruñeraino buelta emanen zuela aurreikusita zegoen, baina ez zen hala izan). Bagoiak zituen; bizikleta ere igotzen zuten trenean. Makiekin gertatutakoa kontatzen du.

20. Makiak

- **Erref**: IGA-002/024
- **Iraupena**: 0:00:21. **Hasi**: 00:35:49. **Bukatu**: 00:36:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Makiak nortzuk ziren.

21. Trena 2 eta autobusak

- **Erref**: IGA-002/025
- **Iraupena**: 0:01:54. **Hasi**: 00:36:10. **Bukatu**: 00:38:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Bi tren klase ziren: gasolioa erabiltzen zutenak eta ikatza erabiltzen zutenak. Gero, berehala, hasi ziren autobusak.

22. Igandeak Berrizaunen. Dantza

- **Erref**: IGA-002/026
- **Iraupena**: 0:04:10. **Hasi**: 00:38:04. **Bukatu**: 00:42:14
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Berrizaun auzoan igandetan zer egiten zuten azaltzen du. Bentako atarian, karreteran, egiten zuten dantza. Akordeoi jotzaileen izenak aipatzen ditu. Lekarozko maiordomoarekin gertatutakoa azaltzen du.

23. Ortzegun Gizena

- **Erref**: IGA-002/027
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:42:14. **Bukatu**: 00:43:26
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Inauteetan, Ortzegun Gizenean, etxez etxe eskean ibiltzen ziren haur gazteak kantari. Besteak beste, xingarra, txistorra eta arrautzak ematen zizkieten.

24. Urtezaharra

- **Erref**: IGA-002/028
- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 00:43:26. **Bukatu**: 00:44:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Urtezaharrean kantatzen zituzten bertsoak esaten ditu.

25. Bere etxean espartinak aldatu

- **Erref**: IGA-002/029
- **Iraupena**: 0:01:11. **Hasi**: 00:44:30. **Bukatu**: 00:45:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Irungo feriara joaten zen jendea oinutsik etortzen ziren eta bere etxean paratzen zituzten espartinak. Berea amak, gainera, uzten zituzten espartinak garbitu eta idortzen zituen.

26. Oinetakoak

- **Erref**: IGA-002/031
- **Iraupena**: 0:01:51. **Hasi**: 00:46:04. **Bukatu**: 00:47:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Lehen, zaharrek kalotxak (larruz eta egurrez egindakoak eta iltze batzuekin, ez irristatzeko) erabiltzen zituzten. Donezteben txoklero bat zen; handik ekartzen zituzten askotan eskalapoiak. Pneumatiko zaharrekin egindako abarkak ere ezagutu ditu.

27. Sorginen istorioak 1

- **Erref**: IGA-002/033
- **Iraupena**: 0:04:45. **Hasi**: 00:51:15. **Bukatu**: 00:56:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Lehengo zaharrek esaten zutenez, sorginak Igantziko erreka baten ondoan ateratzen ziren. Mozkor baten inguruko anekdota kontatzen du. Sorginen inguruko zenbait istorio kontatzen ditu.

28. Sorginen istorioak 2

- **Erref**: IGA-002/034
- **Iraupena**: 0:01:57. **Hasi**: 00:56:00. **Bukatu**: 00:57:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Etxe bateko alaba eraman zuteneko istorioa kontatzen du. Argatan, Ortziral Santu gauean gertatu zena kontatzen du: “zubia zuentzat eta errekako neska ederra guretzat”. Eskuko behatzekin gurutzea egiten zuten, babes gisa.

29. Lami-zuloa

- **Erref**: IGA-002/036
- **Iraupena**: 0:01:00. **Hasi**: 00:58:04. **Bukatu**: 00:59:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Zerbait arraro somatuz gero, zer erraten zuten: “Onazkoa baldin bazara, mintza zaitez eta txarrazkoa baldin bazara, honda zaitez”. San Juan gainean dago lami-zuloa; ermitako olioa ebasten omen zuten lamiek.

30. Agoteak

- **Erref**: IGA-002/037
- **Iraupena**: 0:00:29. **Hasi**: 00:59:04. **Bukatu**: 00:59:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Arizkunene, Bozate auzoan agotak ziren. “Pertsona txarrak” zirela uste du

31. Laxoa

- **Erref**: IGA-002/039
- **Iraupena**: 0:01:22. **Hasi**: 01:00:33. **Bukatu**: 01:01:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

Laburpena:
Lehen laxoan non aritzen ziren azaltzen du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-05

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com